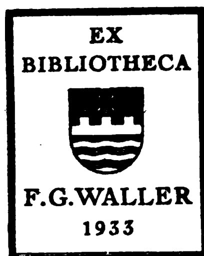

EX
BIBLIOTHECA
F.G.WALLER
1933

DE

HISTORIE

VAN

Floris en Blanchefleur/

Dewelke na datse lange gescheyden waren/ ende veele perykelen geleeden hadden/ die tot den Houwelyken staat quamen.

Seer plaisant ende vermaeklijk om te leesen.

t' AMSTERDAM, By de Erve van Gysbert de Groot. Boekverkoper op den Nieuwendyk/ in de groote Bybel.

PROLOGIE.

PAulus ſeydt, dat ledigheyt is de Moeder van alle quaatheyt. Om dan dit te ſchouwen ſoo hebbe ik een kleyne ſchoone Amoureuſe Hiſtorie geſtelt van twee Gelieven, vol wonderlijke avonturen, die veel meer ſuurs dan ſoets leden, eer ſy haar liefde volbrenge koſte. Ook ſtel ikſe daarom, op dat de Minnaars deſer Werelt merken ſouden, hoe veel ſorgen en tribulatie de Minne den Creaturen voorbrengt, ende hoe veel perykelen, ende hoe ongeſtadig zy is, alſo dat een vreugt duiſent ſorgen baart: voor een ſolaas duiſent angſten: ende voor een minnelyk verſaam duiſent uuren met een groot jammer, dikmaal verſcheyde moet ſijn, ende ten einde de Ziele ter Hellen leyt. Daerom gy Jongers, 't zy Mannen of Vrouwen, hier bygeleerd worden en latet u ten blyſpeele vertrokken worden ende wilt aanveerden de Minnende Liefde Gods die eeuwig duuren ſal, daer gy alle ruſte in vinden ſult, en ſal ook bevryden van alle plagen der Hellen. 't Welk ons alleen wil gunnen onzen Zaligmaeker.

De Historie van

FLORIS en BLANCHEFLEUER.

Alsoo ons de Oude Schriften verklaren / so bevinden wy in de geschiedenis dat ontrent den jaare na de geboorte onses Heeren 624 was in 't Land van Spanjen een ongeloovige Koning / Venus geheeten / die hadde een Koninginne van der selver Wet. Op een tijd reysde dese Koning met magte over de Zee in Kerstenrijk / Steden en Sloten raseerende en afwerpende / rovende en brandsticht ende de Kloosters ende Godshuysen / so dat me in 30. mijlen van de Zee niet een vand woningen nogte mensen / so hadden sy 't in drie dagen gedestrueert. Terwyl hy dede laden ende ballasten sijn Scheepen met den roof / so sand hy veertig mannen oppassende daar de Pelgrims passeeren moesten / om die te ruineeren. Als sy doen de wegen berept hadden / soo sagen zy van den Berge komen Pelgrims / die zeer moede waren / welke zy aanveerden ende bebogten / maer de Pelgrims gaven haar goed om haar lijf te houden. Onder dese Pelgrims was mede een grave uyt Vrankrijk / die met hem hadde een Dochter / die groot ging van kinde / van haaren man die in eenen strijd geslagen was / dese grave vocht een wijle vromelijk tegen de ongeloovige honden / maar zy hebben hem daar verslagen / want sy te machtig waaren / ende voerden sijne Dochter met hem gevangen / ende zijn soo met den Koning te Scheepe gegaan / en met goede spoede weder gekeert in Spanjen / daar hy eerlyk onfangen werde: Ende deylde den Roof den Soudenieren / / elk naar sijnen staat. Ten laatsten nam hy de Kersten Vrouwe / ende schonk die zynder Koninginne / die daar mede seer blyde was / want zy hem lange om een Kersten Vrouwe gebeden hadde. De Koninginne nam de vrouwe in haar kamer / ende gaf haar oorlof ze houden de Wet der Christenen / ende zy diende de Koninginne vroeg ende spade / seer getrouwelijk / ende leerde haar Francoys / soo dat sy seer in 't Hof bemind werd. Ten laatsten wert de Koninginne gewaar / dat sy met kinde was bevaan / ende vraagde haar hoe lange zy begort hadde geweest / 't welke sy de Koninginne seyde / ende de Koninginne seyde dat zy ten zelven tijden ook begoste te dragen / ende hoopte beyde t' eender tyd te ge-

gelliggen. Als nu den tijd der naturen volkomen was / zo gelag de Koninginne van eenen schoonen Soone op Palmsondag / dien de Heydensche Meester deden heeten Floris / ende op den selven dag gelag die gevangen Vrouwen van een Dochter / die zy doopen dede / ende gaf haar den naam van Blanchefleur als den Koning tydinge hadde / dat zijn Vrouwe de Koninginne eenen Soon gebaart hadde / was hy seer verblijd / ende maakte groote Triomphe ende / dede sijnen Sone bewaren by de Christen Vrouwe: Maer hy liet hem zuygen en voesteren van een der kerstensche vrouwe.

Aldus hadden dese kerstensche Vrouwe beyde dees kinderen te bewaren / en hanteerdese seer wel / ende hadse beyde so lief dat zy nauliks wist wat kint zy 't liefste had / ofte des Konings Soon / ofte haar Dochter / ende deese twee waren altyd by malkanderen / ende kregen zich soo lief eer zy vyf jaren oud waren / dat d' een van den anderen niet wesen en mochte ende als zy tot haren vyf jaren gekomen waren / zijn die twee kinderen soo schoon ende wel gelyk geweest in allerley manieren / dat men in alle 't Land geen schoonder kinderen en vand.

Hoe den Coning zynen Soon Floris tot hem riep om hem ter Schoolen te setten: ende van de liefde en 't scheyden van Floris en Blanchefleur.

Het tweede Capittel.

Als den Koning bemerkte dat zijn soon Floris verstant begost te krygen / riep hy hem / en seyde dat hy moeste ter Schoolen gaan / die groote meester Garboer zoude hem leeren dies hem Floris seer bedroeft en werd weenende / seggende / Vader ik en sal niet konnen leesen nog schryven / nog

noch eenig ding versinnen / ten zy dat Blanchefleur met my ter Schoolen mag gaan. Doen beloofde hem zyn Vader dat hyse beyde ter Scholen sende soude / dies die kinderen beyde verblyd waren; Aldus zyn dese twee te zaamen ter Schoolen geset / onderwesen malkanderen so veel / dat zy beyde seer groot waren in schryven ende lesen ende in 't Latyn te spreken / so datse tot malkanderen dikwils minnebrieven schreven in 't Latyn so datter andere kinderen niet en verstonden. Aldus zyn dese twee in grooter liefden t' samen opgewassen / het welk Floris Vader bemerkende / sorgende dat die Jonge liefde in zynen Soone stede blyven soude / ende dagt dese twee te scheyden / ende seyde tot der koninginne / dat hy Blanchefleur soude dooden / so hy Floris van Blanchefleur niet scheyden en konde / op dat door haar dood / hy een ander hoger / ende Wel gebooren Dochter lief gekryge / maar dog de koninginne wederriet Blanchefleur niet te dooden / op avontueren / of hy daar van mistroostig word / ende hem selven dooden mochte. Ende sy dede ordineeren dat hem Floris schoolmeester siek maakte / dat hy daar niet meer leeren en konde / ende daarom wilde hem zyn Vader versenden tot Montorien in een ander schoole / om te leeren daar doen ter tyd veel Edel kinderen / ende schoone Maagden waren / om dat Floris sijn Sone onder de schone Maagden / ende Jonkvrouwen soude so ligtelyken mogen vergeeten die liefde van Blanchefleur: Maar ten quam niet na des Konings meyninge: want als hy na Montoryen reysen soude / so vraagde Floris / oft Blanchefleur met hem reysen soude: waar op hem de koning antwoorde / dat Blanchefleurs moeder siek was / ende datse by haar Moeder blyven moeste / want de Moeder moeste haar siek gelaten door des Konings gebod / ende haar Dochterken by haar houdende / op dat Floris alleen soude reisen. Als Floris dese saken verstaan hadde / was hy uytermaten droevig / ende bedreef groote rouwe / seggende / dat hy sonder Blanchefleur nergens wesen en mocht. Als den Koning en de Koninginne dit groote misbaar aan hem sagen / soo beloofden sy hem / datse Blanchefleur na senden souden binnen vertien dagen / hoopende dat hyse binnen dien tyt vergeeten soude. Doen is hy een luttel beter te vreden geweest / en nam deerlyk aan Blanchefleur oorlof / haar deerlyk kussende ende omhelsende / dat sy by haar Moeder was / ende in tegenwoordigheyt sijns Vaders seggende.

Adieu myn hertelyke troost en soet /
Adieu myn liefste weerste bloed /
Adieu myn alderliefsten dag /
Adieu myn confoort / mijn lydens bloet /
Adieu myn uitverkoorenste goet /
Adieu mijn liefste oogen-opslag /
Adieu die myn jonk herte verblyden mag
Adieu mijns herten medecyn /
Adieu myn alderliefste die ik opt aansag /
Adieu het moet gescheyden zyn.

Adieu Threesoor mijn sins behoed /
Adieu Koster met alder ootmoet /
Adieu mijn eeuwiglyk geklag /
Adieu mijn troost minnelijk goed /
Adieu my ook sorge doet /
Adieu voort meer in mijn / O wach /
Adieu na u mijn gewrach /
Adieu doet mijn so grooten pijn /
Adieu die my te troosten plag /
Adieu het moet gescheyden sijn.

Adieu mijn spiegel van leven vroet /
Adieu die mijn versuchten doet /

Adieu in my opt sulk gedrag /
Adieu mijn hoope mijn hoogste bloet /
Adieu daar al mijn rust op staat ;
Adieu al mijn leets gemag /
Adieu mijnen roep is nu / o ach !
Adieu gy blijft de liefde mijn /
Adieu Fonteyn mijns vreugts geklag /
Adieu het moet gescheyden zijn.

PRINCEN.

BLanchefleur gy zijt die mijn last op laad /
Ik hope nog te zien uw schoon aanschijn.
Gedenkt mijns Liefde in lijden vroet /
Al moetet lacey nu gescheyden zijn.

Van dese gelaten ende woorden / en was zijn Vader den Koning niet wel te vreden : daarom hy Floris met schoone woorden / ende proper giften met schoone staate te Montorien ter schoole sand / daar hy seer feestelyk ontfangen werdt van den Hertoge Gorags / ende van der Vrouwe Sente / ende van haar der dochter. Ende werden van vrouwen Sibile in den scholen gelept / daar seer veel Edele Maagden waren : maar het was al niet : want wien hy sag oft wat hy hoorde / hem quam altoos in gepeyns zijn uytverkoren Blanchefleur / soo dat hy dikwils seer versuchte / ende maakte groot geklag eer die veertien dagen ten eynde waren. Als nu den tijd van de veerthien dagen volkomen was / ende hem Blanchefleur niet gefonden en werd / soo en werd hy noch meer rouwig / ende sorgde dat sy dood waare / soo dat hy nog eeten / nog drinken / nog slapen en konde : maer wierd geheel siek. Als dat sijnen Kamerling sag / ontbood hy haastelijk den Koning sijnen vader / die de Coninginne tot hem heeft geroepen ende seyde : vrouwe / ik en weet wat raad met onsen Soon / Blanchefleur moet ons kind houden in haar liefde met toverye / dat weet ik wel : want hy niemand dan by haar begeert te zijn.

Nu sal ikse haastelyken doen haalen / ende salse dooden / op dat hyse dan vergeeten mag. Doen seyde de Coninginne / Heere dat is onwijselijk geseyd dat Blanchefleur ons kind heeft betoverdt / want sy hem ook uytermaten bemind / want sint der tijd dat hy te Montorien trok / en heeftse noyt blyden dag gehad / maar altoos in versuchten geweest / ende in zware pijnen / soo dat zy nog eeten nog drinken en mag. Alous behieldense Blanchefleur te lijve / seggende : Ay Heere / het waar groote sonde ende schanden / dat men soo een kint doden soude sonder recht of reden / maar gy doet beter dat gyse in de Stad van Nicheen doed voeren / ende doet se daer verkopen / ende van daer salse wel vervoerd worden / dat men daar niet meer af vernemen en sal. Desen raat dachte de Coning goet / ende deede tot hem komen / twee rijke Cooplupden / ende seyde hem hoese te Nicheen trekken moesten / om aldaar Blanchefleur te verkoopen : 't welk de Cooplupden hem beloofden te doen.

Nor

Hoe de Coopluyden oorlof namen van den Coningh/

ende trokken naar Micheen/ daar zy Blanchefleur verkogten/ aan den Admiraal van Babylonien/ diese in seer groote weerden hielt.

Het derde Capittel.

Dese Coopluyden voorschreven/ hebben oorlof genomen aan den Coning ende der Coninginne/ ende zijn 't scheepe gegaen/ zeylende na de Stad Micheen/ daar doen ter tyd veel magtige koopluyden waaren. Nu zoo waren aldaer twee koopluyden uyt verre Landen/ die Blanchefleur hebben gekogt/ en grooten schat voor haar gegeven/ dies de verkoopers blyde waren/ dat zy goed avontuur hadden: want de koopluyden gaven voor Blanchefleur t' sestig pond Gouds/ hondert pont Silvers/ hondert sindalen Laken/ hondert roode Mantels/ hondert goede peerden/ ende drie hondert Vogels/ als Valken/ Havikken ende Sperwers/ ende eenen kop van Goude/ boven mate kostelyk/ dat diergelijke niet meer gesien en was. Desen kop had de Vulcanum gemaakt/ die daar op gewrogt hadde/ hoe Paris des Konings Soone van Troyen Helena ontschaakte/ ende hoe haar Man die Koning Melanus volgde seer verbolgen/ ende Agamemnon een groot heijr vergaderde/ ende den Grieke Troyen beleyden/ ende hoe zy met storme de Muyren beschooten/ ende hoe die van Troyen van binnen hun verweerden; Ende op het deksel van de kop stont een Vogel zo wel gemaakt/ dat hy levende scheen/ ende hadde in zyn klauwen eenen Carbonkel/ die soo schoon scheen datter genen kelder so donker was/ hy sou hem verligt hebben/ zo dat men alle dink daar in had mogen sien ende kennen. Na dat Troyen verdestrueert was/ brogt Eneas dese kop met hem uytter Stad/ die hy in Lombardyen liet/ een sijner Amepen/ ende lief. Als dese koopluyden Blanchefleur

fleur gebragt hadden/ zijn zy gereist tot Babylonien/ daar zyse den Admirael presenteerden/ diese so wel aenstont/ dat hy se de kooplieden af-kogt/ ende gaf'er voor tien werf soo veel Gouds als sy zwaar was van Lichaam: dies de Kooplieden blyde waren ende bedankte hen van de Admiraal/ ende namen oorlof aan hem. Nu soo bemerkten den Admirael wel aan haar kleederen/ leden ende schoonheyt/ dat zy was van Edelen geslachte/ so dat hy vooren nam de oude gewoonte te breken/ ende haar te trouwen/ ende zijn leven lank tot eenen wijve te houden/ en geen ander meer te bekennen. Ende dede haar brengen op den Maagden Tooren/ daar sy van vijf-en-twintig Maagden/ der welker Blanchefleur bevolen werd/ te leeren ende te troosten: want sy soude hortelinge Koninginne mogen worden van al 't Rijke. Als nu Blanchefleur haar dus alleene in vreemde Lande in een kamer vand/ werd sy seer schreyende/ ende klagende seggende; O Floris Lief! wie heeft ons gescheyden? Nimmermeer en sal ik uwer vergeten: want ik wel weet/ dat gy soo wel als ik in druk zijt/ want gy my mindet als u selven. Ongelijk moeten zy sterven/ die ons dit gedaen hebben/ want nimmermeer en sal ik verblijden sonder u. O mijn schoonste lief. Nu wil ik zwijgen van Blanchefleur ende vertellen voort van den Koning ende der Koninginne/ ende der Cooplieden/ die den Koning gaven al het groote goed/ dat sy voor Blanchefleur gekregen hadden.

Hoe den Coning Venus na de wederkomste der Cooplieden een kostelijk Graf dede maken/ in den name van Blanchefleur/ ende van de groote droefheid van Floris.

Het vierde Capittel.

DE Koning was verblijd over de kostelijkheden voor Blanchefleur gekregen/ maar de Koninginne was bedrukt/ seggende: Heere wy behoorden wel gorden raad/ wat wy best doen zullen/ als ons kind komt dat hy hem niet en quelle ter dood: Doen dede den Koning een kostelijk Graf maken/ van Yvooren/ Marmeren Kristalle/ ende daer op leggende een kostelijken Sark/ op de welken gemaakt waren twee Rijckelijken kinderen van goude/ een gelijk Floris/ ende het andere of het Blanchefleur zijnder amyen waar.

Ende elk hadde een seer kostelijker Croone op het hooft/ in de Croone van Floris stondt eenen Carbonkel die des nachts so lichten oft dag was. Ende daar waren gemaakte lange pijpen/ soo speelden de kinderen t' samen/ kusten ende omhelsende malkanderen. Ende als den wind cesseerde/ dan stonden de kinderen stille/ ende sagen op malkanderen/ ende boden malkanderen de bloemen/ die sy in haer handen hielden/ ende dat scheen of zy geleeft hadden; Om een der Jonkvrouwen en was soo kostelijken Graf noopt gemaakt: want daar waren aangeset kostelijke steenen/ als Saphyren/ Colcidonien/ Amatistes/ Thopassen/ Hiacinten/ Torcoysen/ Jaspyen/ Crisoliten en Diamanten. Daar stonden ook Letteren aan van geslagen Goud/ geschreven aldus. In dit Graf leyt Blanchefleur die den Jongelink Floris heeft gemint met stadiger herten. Doen dede den Koning gebieden elk op zijn lijf dat niemant anders en seyde/ dan dat Blanchefleur dood was. Als alle dingen aldus geordineert waren/ soo deeden sy haren Soon Floris ontbieden/ des hy seer blijde was/ ende quam in korten tijd t' huys/ daer hy sijnen Vader ende Moeder minnelijk groeten/ ende vraag-

vraagde na sijn Lief Blanchefleur / ende niemant en dorste hem de waarheid zeggen / ende terstond liep hy ter kamer daar hy haar Moeder vraagde / waar dat Blanchefleur waar / die hy daar liet.

Doen seyde sy / Floris my dunkt dat gy met my gekt / doe seide Floris: Ik en doe niet mijn lieve vrouwe maar wiltze my haestelijk roepen. Doen seide de vrouwe dat sy niet wiste waer sy waer / maer my is geheeten te seggen dat zy dood is en begraven. Doen wert Floris al heel verslagen van dese woorden ende viel in onmacht / dies de vrouwe seer verveert was ende riep met luider stemme / dat men al 't Hof door hoorde / waerom dat de Konink metter Koninginne seer haastelijk quamen gelopen / seer bedroeft zijnde als zy haar kint zagen liggen.

Maar een korte tijd is Floris van der onmacht bekomen / ende seide:

d' O Oversienlijke doot seer grysselik /
Heeft my ontschaekt seer dieffelik
Blanchefleur / die my hield staande in mijn jeugt /
Nooit oogen loegen op my soo lieffelik /
Nooit menschen mont en was my so gerieffelijk /
Nooit hert en droeg tot my-waert sulken deugt /
Sy was den Tooren mijnder zielen vreugt /
Haer by zijn / haer minnelijke compangnie /
Wacht my ter wereld de beste melodie.

OCh mochte ik die tweede dood bezweeren /
Sweerden en Lancien soude ik gaan rechten /
Ende mijn alderliefste Blanchefleur salveeren /
Die nu verbeeteren is met den slechten /
Van der dood sparende Heeren noch knechten /
Daar ik deerlijk om moet lamenteeren
Ik en weet wat doen ofte ordonneeren /
Anders dan altijdt klagen en kermen /
Nachte ende in drukke zwermen /
Hopen in verlangen doet elk een verblyden /
Nu en hope ik niet t' allen tijden /
Mijn hope en vreugt is gedaan /
Allerlei droefheyt komt my bestryden /
Al sie ik blijdschap 't is my een lijden /
My dunkt elk soude wel druk met my ontfaan /
O ongenadige dood / wat heb dy bestaen /
Mijn alderliefste heb dy genomen /
Daerom en mag geen liever in 't hert koomen /
O dood die my brengt weenen /
Wasser in alle de Wereld gene /
Dan die ik hiel uit liefde verkoren /
Soo docht u al de wereld kleene /
Dies ik my wel mag schryven alleene
Op dees Wereld ongelukkige geboren /
Och hadde ik doch mijn Rijk ende goet verlooren!
Ende Blanchefleur behouden / die my wel bequam /
Soo mocht ik seggen aventuure gaf ende nam /
Ons vriendelijke Brieven en Missieven /
Die wy malkanderen toe mochte schryven /
Ik haar / sy my aan 't herte nypende /
Die mogten eylaes nu verlooren blyven?
Daar en sal geen vreugt meer af beklyven /
Den struyk is wech / eer 't bloeysel is rypende /
Mijn herte in bloedige tranen is sijpende
Om mijn Liefste die boven al schoon was /
Boven drie Godinnen sy de kroon was /

Alwaart dat Venus / Juno ende Pallas
Den appel mijn eyschten op dat pas /
Geen van drien woud ikse geven /
Want de Liefste mijn druk genas /
Weet dat die schoonste was /
Die of 't leefde of nog mag leven /
Schoonheyd / rijkheyt en wijsheyt / verheven /
Daer elk een Godinne af was / dit 's wondere !
Dat had mijn lief alle by zondere /
O moeder van alle Goden vol weerden /
Ceres die Godinne zijt van der eerden /
Met kasteelen gekroont na u solaas /
Die ik nu alle droefheid moet heerden /
't Fy litty al sulke bloemen in weerden /
Den wormen als spijs ende aas /
Ik roepe wrake / och armen eylaas !
Mocht ik tegen de dood appelleeren /
Die Goden souden my mijn Lief weder consenteeren /
O Charon die Schip-lieden Gods valjant /
Die de zielen voert in 't ander Lant /
hebdy ook overgeset mijn Liefste schoone
Bid dog dat Menos haar wijse bestond /
Ende in alle gebreken haer sta ter hand /
Dat sy niet en krijge den loone /
Van Pluto den Koning van den helschen gronde:
Want zy sonder toeven na mijn bevroen /
Moeste haar haastelijk scheepe spoen.

DOen nam hem zijn Moeder / ende leyde hem ten Grave / daar zy seyde dat Blanchefleur in lag / 't welk hem seer schoone docht. Ende als hy Las dat Blanchefleur in 't graf lag / kreeg hy soo grooten rouwe / drie reysen hy daer in onmacht viel: als hy weder bekomen was / ging hy liggen op 't graf / en seyde : O Blanchefleur hoe hebdy my gelaten / wy waren op een dag geboren t' samen opgevoet / en zouden wy dan oock niet op eenen dag t' samen van deser wereldt scheyden? O lacy ; nu hebdy mijn alleene gelaten mijn alderliefste : O bittere dood ! hoe wreed en straffe zyt dy dat gy doet scheypen die met vreugde leven / waerom beydt gy / komt my ontlyven / of ik sal my 't lijf nemen / ende alsoo varen in 't bloeyende veld / daer Blanchefleurs ziele nu bloemkens leest.

Als Floris nu zijn klagte gedaen hadde / soo hief hy hem op van den Grave / en nam uyt sijnen koker / een goude Griffie ende seyde / dit dede maken Blanchefleur ende dit gaf my mijn uytverkooren als ik laast van haer scheyde / om dat ik op haer ende onse liefde dencken soude / als ik dit aensage. Nu zy dy alleen mijn troost / gy sult my verlossen uit dese weene daer ik in ben / ende seyde :

ALle wellust / blydschap ofte hopen /
Die de Amoureusen geest dede nopen
Is my ontslopen /
Gelijk den Palink den steert ontdekt /
Als 't Lichaem wil sterve 't lijf is open /
Sulk veensoen komt daer in gedropen /
Dat werd gesopen /
't Sop ofte drank die 't herte breekt /
Wat lijf gestrekt in 't graf gedekt /
't Bloed al kout den Geest in vreden /
Dat waar den mensch die my verwekt /
Dus onbevlekt / herte en monde spreekt /
Komt dood / want al mijn vreugt is leden
Den troost van alle lieden : te helpen maakt /
Blydschap boven aardsche dingen /
Is my ontschaekt /
Te regte mag ik wel misbaren /
't Herte en rust niet het breekt / het waekt
By fantasyen ongeraekt / het zugt / het kraekt.
Door kermen moet elk lid bezwaren /
't Waer wel gevaren / dorst ik 't verklaren
Jemand in sekerheden /
Och neen in kort u dagen ende jaren /
Komt door bezwaren / komt sonder sparen /
Komt

Komt dood / want alle mijn vreugd is
leden.
Medecijne ende recht gesonde /
Gaf my 't soet woord uit haren monde /
Tijd / wijle ende stonde.
Haer aenschijn was mijn vreugt dikmael
Haar by zijn was mijn levens konde
Haar minne gaf my de dood wonde /
Die ten stant / wel gronde /
Hem mocht wel deeren mijn misval /
Om Liefs getal / in 't aardsche dal /
Die puer mijn vijf sinnen ende leden /
Komt groot ende smal / vervaart nu al /
Komt dood / want alle mijn vreugt is
leden.

NA dese woorden nam hy de griffije / ende soudese hem selven in 't herte gestoken hebben? maer de Koninginne zijn Moeder werd dit gewaar / ende wrank hem de griffije uitter hand / ende seyde / Hoe sy dy dus verdoold in uwer minnen / dat gy u zelven dood / soo en moogdy by Blanchefleur in 't bloem ende Paradys niet komen / maer sult moeten woonen met grooter pyne en smerte daar Thisbe en Pyramus onder zijn / die daer op malkander met grooter tormenten geworpen worden.

Daer zy malkanderen soeken om troost te hebben / ende nimmermeer en sullen zy den lieven troost gewinnen.

Aldus mijn lieve kindt weest nu te vreeden / ik weet noch zulke konsten dat ikse weder levendig sal maken.

Met dien is zy tot den Konink haaren Heere gekomen seer vertsaagt / ende seyde: Heere wilt uwer ontfermen over u kindt / siet hier de Griffie / daer hy hem selven mede soude gedoodt hebben / en hadde ikse hem niet onversienelijck uytter hand gewrongen. Ende waart dat hy so ter dood quam / dewyle wy geen kinderen meer en hebben dan hem / wy souden groote schade ende schanden hebben in onse Landen. Dus segt de Heere wat best gedaan is. Doen seyde den Konink / segt hem dat hy hem verblyde want sijn Amie Blanchefleur nog in 't leven is. Aldus is zy van den Konink gescheyden / ende tot Floris haren Sone gekomen / ende nam hem alleen / seggende: En wilt niet meer weenen: ik sal u de waerheid seggen van u Lief / want zy en is in het graf niet.

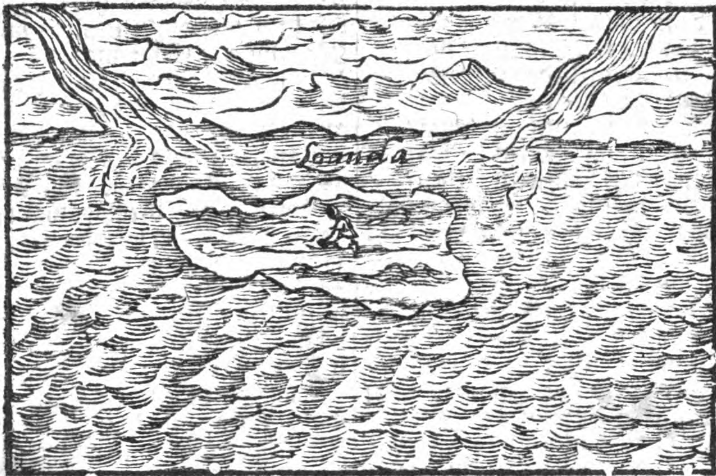
Ende zy deden den Sark af-nemen / maar wy meende dat gy liefde 't heurwaart soudet hebben vergeeten / ende uw zinnen aen eens Konings Dochter soud geleid hebben / 't welk wy liever gehad hadden / dan dat gy Blanchefleur ten Wyve zoud nemen / die onedel is en Kersten / Dus soude u Vader Blanchefleur gedoot hebben / maar ik hieldse ten leven. Doen dede hyse met twee Koopluiden verkopen in vreemde Ryken voor seer kostelijke schatte. Als Floris in 't graf niet en vant / was hy seer verblijd / ende vermaend hem nimmermeer te rusten / of hy soude sijn Lief gevonden hebben / wat hy daeromme lijde.

Hoe Floris Oorlof nam aen sijn Vader ende Moeder / ende de reyse aennam om Blanchefleur te soecken.

Het Vyfde Kapittel.

ALs Floris nu alle de waerheyd gehoort hadde / soo ging hy na sijnen Vader / ende seyde: Vader u sal believen mijn nu oorlof te geven om Blanchefleur

te zoeken / want ik geen ruste hebben en sal / voor al eer ik haar gevonden heb. Doen werd de Koning verbroest / ende vloekten den dag in dewelke men haar verkogte / ende hadde Blanchefleur wel tien pondt dierder willen weder koopen dan zy verkogt was / hadde hy se weder weten te krygen. Doe seyde: Floris

myn Soon blyft by my / ik sal u bestel'en een schoon wyf van Edelen geslagte / die met eeren de Kroone dragen mag.

Doen seyde Floris / also niet myn liebe Heere en Vader daer en leeft geen Vrouwe ter wereld die ik beminne dan Blanchefleur / daerom sal 't u believen my oorlof te geven. Daerom sprak de Koning / dewyl gy immers weg reysen wilt / so sal ik u geven al wat u van noden sal zyn / van Kleederen / Peerden / Knechten ende Geld.

Waar op Floris antwoorde / Heer Vader het dunkt my best / dat ik reyse gelyk een Koopman die kopen ende verkopen wil; twaelf Muylen sullen voor my gaen / en drie sal men laden met hoeden / andere drie met gemunte penningen / nog twee met goude kleederen van Syde / Fluweel en Scharlaken / ende de andere vier sullen dragen bontwerk / wit ende graeu. Ende tot den Muylen suldy my doen tien byloopers / ende dan suldy my geven twaalf Schilt-knegten die my bewaren / ende een van uwen Drossaeten / ende eenen Camerlink die seer wys is / ende ook de twee Koop-lieden die haar verkogten / want die selve best sullen weten waar sy se mogten soeken.

Ende ist dan dat ik se vinde / ende met schatten kopen mag / dan sal ik ontbieden / ende dan blydelyk wederkeeren te Lande.

Als Floris my aldus gesproken hadde / werd zyn Vader seer weenende / ende dede bereyden al dat hy begeerde / gaf hem eenen tellenaar met kostelyken gesmyde seer ryckelyk verciert.

Op dese tellenaer dede hy synen Sone sitten / ende dede hem twee vergulde spooren aen doen. Doen gaf hem zyn moeder eenen golden rink met eenne steen daer sy wonderen af seyde / en beval hem dat hy

hy dien altoos by hem houden soude. Want / soo lange als hy den Rink over u hebt / soo en durf dy niet sorgen voor beesten / voor water / nog voor vuyr: ten mag niet beschadigen man nog wapen: ende die desen Rink by hem heeft / sal vinden dat hy soekt in gestadigheyt. Doe nam Floris den Rink / en stak hem aen sijnen vinger ende bedankte zijn Moeder van soo grooter giften. Dus heeft Floris ten laatsten oorlof genomen / daer groote droefheid om bedreven wert / besonder van zijn Vader en Moeder / die hem met bedrukter herten driemael kusten: want sy meynden hem niet meer te sien / gelijk ook gebeurden / want sy hem daar na noyt meer en zagen.

Aldus vertrok Floris om Blanchefleur te zoeken / ende nam voor hem haer te vinden / ofte altoos in eensaamheid te leven / ende niet weder te keeren. Ende reysde met zijn geselschap na Nicheen / daar die Koopluiden met Blanchefleur voeren / alwaer zy in korte tyd met goeder avonturen quamen / ende namen herberge tot eenen rijken Man / daar van alles genoeg was tot hen behoef / so dat sy daar goede chier maekten / maer Floris was alverzwaert / peinsende altijd op sijn soete Lief / ende sat aan de tafel en at / maer hy en wiste niet oft hy brood ofte vleesch ten monde stak / soo dattet de Weerdinne gewaar werd / ende seyde tot haren Man: Heere siet gy niet hoe droefelijk dat desen Jonk-heere sit / ende soo dikwils versucht / sittende al in gepeinsen. Al seggen zy dat het Koopluiden zijn / mijn dunkt datter andere zaken sijn / die sy soeken. Ende de vrouwe seide overluide tot Floris / Jonk-heere ik heb wel gemerkt / dat gy alle dese maaltijd lank hebt gegeten met zwaare gepeysen / want gy hebt seer luttel verteert ende gegeeten; Ende en gelijkt niet qualijk van wesen / zeden ende manieren een seer schoone Maget die niet lange geleden hier was / ende versuchte ook dikwils seer onsuchte / ende sy noemden haer Blanchefleur / ende eens vermaenden zy haer Lief dien zy minden / en hiet Floris / om den welken zy verkogt wert. Als Floris Blanchefleurs naam hoorde noemen / soo en gaf hy der Vrouwen geen antwoorde / so vol werd hem zijnen moed / dat hy niet en wist wat hem was. Doen hy nu tot hem selven gekomen was dede hy langen een schoen vergulden kop / ende seide tot der Vrouwen / desen Nap geve ik u / om dat gy my hebt geseide eerste nieuwe maere van Blanchefleur: want ik nietjen wist waar ik se soeken soude. Nu sal ik se volgen tot Babylonien / alwaer gy segt dat se getrokken is / de Waerdinne bedankte Floris van der Gifte / ende Floris huurde een Schip om na Babylonien te varen / en bestelden al sijn goed ende knegten daar in / ende zeylden so lange dat sy quamen voor een Stad geheeten Blandus. Ende als sy in de Stad gekomen waaren / gingen sy ter Herbergen by een Rijken Man / aldaar sy wel getrakteert wierde. Als Floris ter tafelen geseten was / soo sat hy al en fantaseerden / peinsende op sijn Lief.

't Welk de Weert met kende / seide Jonk-heer / waerom en maekt gy geen goede ciere? mis komt niet?

Maer Floris zweeg stille; Doen seide de Weerd tot hem / Jonk-heer ik moet u wat vertellen om de fantasie te verdrijven. 't Is geleden eenen klenen tijd / dat hier Kooplieden waren eenen nagt / die ik meyne dat uit Spangien quamen / ende brachten met hen eene Jonkvrouwe die u wel gelijk was / die van grooten rouwe niet en mochte eeten nogte drinken / ende die by haar saten noem-

noemdese Blanchefleur. Doen seyde Floris / Heer Weert / weet gy daer niet meer af te spreeken / waer zy heen wilde als zy van u schepde. De weerd seyde / Jonkheer zy trokken na Babylonien.

Doen nam Floris een roden scharlaken mantel / ende een schoone Kap / ende seyde / Heer Weert / neemt dese giften die zijn u / ende daer suldy Blanchefleur haer bewank heeft.

Des de waard seer blyde was / ende seyde / God laet u dijn Lief sonder sorge verkrygen. Als sy alle gegeten hadden soo gingen sy te ruste / ende des morgens wekte Floris sijnen kamerlink / hem beveelende / dat hy het ander gezelschap op roepen soude / op dat zy ook in 't reysen waren. Doen geleyde hem de Weerd buyten de Stad op den rechten pad / soo dat zy quamen aan een water dat hiete de Serie / daar een brugge over lag / maar want hy peerde ende ander goed hadde / soo en mochte hy over de brugge niet. Soo stont aan der bruggen een Cypressen stok / daar hink aan een Yvooren Hoorn; ende soo wie den Veerman hebben wilde / dien blies op dat Hoorn / want over het water stont een plaatse die hiet Mantsolijs. Soo nam Floris den Hoorn / ende blies dat men het te Montsolijs hoorde / ende de Veerlieden quamen / en laden haare Veerscheepen / ende de Meester quam met eene boot / ende nam Floris in de boot. Als hy de Meester Floris aldus bedroeft sag staan / sprak hy tot hem / Jonkheer waar wildy varen / ende wat soekt gy in dit Land. Doe zeyde Floris / gy siet dat wy Kooplupden zijn / wy zouden geern te Babylonien sijn / maar 't is nu te spade om vorder te reysen / en hebby geen herberge hier binnen voor my / en voor onse Peerden.

Doen seyde de Meester / Heere ik heb goede Herberge / maar de oorsaak dat ik u aansprak / sal ik u seggen.

Een is boven een vierendeel-jaers niet geleden / dat hier een Jonkvrouwe met my dus over voer / die u seer gelijk was ende de lieden noemden se Blanchefleur. Als Floris dat van hem hoorde / gelict hy hem blyder / ende seyde / waer voer zy doen zy van u schepde. Jonkheer soo ik vernomen hebbe / soo bleef zy te Babijlonien binnen.

Ende Floris geliet hem doen blydelijk / maar hy en gaf hem niet te kennen / dat hy om Blanchefleur daar was gekomen gelijk hy den anderen gedaen hadde. Aldus is Floris met zijn gezelschap dien nacht gebleven by den Man ter Herberge / ende des morgens bereyden zy hen allen om voort te reysen / doen vraegde Floris den Weert / oft hy geenen goeden vrind en hadde te Babylonien binnen / diese herbergen soude / ende hem behulpig ende beradig sijn soude voor sijnen wille.

Doen seyde den Waart / ja ik / maer eer gy te Babylonien komen sult / komt gy aan een groot ende wijt water / daer een brugge overleid / ende daer suldy vinden / eenen Man aan de brugge / die de Tol ontfangt van de geene die daer over gaen willen / den selven Man is mijn groote vrient / ende heeft binnen der Stad buysen en Logijs / daar hy u wel herbergen sal / ende neemt mijnen Rink / ende geeft hem dien tot een teeken : dat ik u aan hem seynde.

Hoe Floris met sijn gezelschap binnen Babylonien quam ende van den raed / die hem sijnen Weerd gaf om Blanchefleur te krijgen.

Het sesde Capittel.

Als

Aldus is Floris van de Waard gescheyden / ende is voormiddagh op het Water gekomen / daer hem de Weerd geseydt hadde ende van den Man / ende gaf hem den Rink die hy wel kende. Ende Floris seide hem alsoo hem de Weerd geseid hadde / ende die Man dede Floris leyden met den zijnen ter Herberge tot sijnen Huise.

Als Floris des anderen daags gink wandelen / ende aensag die groote mogentheyt van den Admirael / ende die sterkheyd van der Stad / werd hy half desperaat en mistroostig / ende seide tot hem selven: Nu ben ik daer Blanchefleur is / wat batet my nu / ik hebbe onwijslijken gedaen / dat ik uyt mijns Vaders Rijk reysde. Ik hadde wel een ander Lief gekregen / het is beter dat ik wederom reyse / om also mijn zelve te zalveeren. Wien kenne ik hier die ik mijn saken vertrouwen derf: want wordet den Admirael gezeyd / hy zal my doen vangen / ende dooden. Ik weet ook wel dat om alle het goud van den Landen / den Admirael Blanchefleur niet wech en sal willen laten voeren / wat soeke ik dan hier? In dese gepeynsen stond Floris tot dat de Weerd t'huys quam / die hem seyde / Vriend hoe staat gy dus / miskomt u yet aan de Herberge dat ik beteren mag? Neen Heere / maer God laet my soo lang leven / dat ik u der eeren danke dat gy my doet. Maer ik sorge dat ik qualijk sal konnen gekrygen.

Doen seyde den Weert / laat ons gaan eten / ende na den eeten sal ik raad vinden na mijn vermogen te helpen. Als sy nu over maeltijdt saten / dede Floris eenen Nap halen / ende dede die vol wijn schencken / ende het was den selven daer Blanchefleur om verkoght was / daer hy terstont aen sag / hoe Parijs Helena ontschaekte.

Doen werd hy zeer bedroeft / ende seyde in hem selven: Och oft mijn God gave / dat ik met mijn Lief Blanchefleur weg varen mochte / wat blijder dag soude my dat zijn. Met dien zo liepen hem de tranen over zijn wangen / het welk die Weerdinne (Lotoris genaemt) vernam / ende seyde tot haren Man Daris.

Heer laet die tafel opnemen / want dese Jonk-heere heeft luttel gegeten ende laet ons hem wat vertroosten.

Als de Tafel opgedaen was / seyde Daar is de Waert: Jonk-heere / wilt my seggen ende openbaren sonder sorge wat u mis komt / ende ich sal u raden ten besten wat ik mag. Ende de Vrouwen sprak: Heere zoo my dunkt aan alle sijn manieren en zeden die ik aen hem merkte / dat Blanchefleur die hier in ons huys was vijftien dagen lank in grooter rouwe / ende klaagde dat zy verkogt was om een Jonkheer diese minde / des zy dikwils deerlijk versugt.

Ende den Admiraal kochtese van die Kooplieden / die gekocht hadden te Nichen (ende woegse het thienvoumes

met Gout op: Hierom Heer Daris dese schoone Jonk-heere moet een van tween zijn/ der Jonk-vrouwen Broeder ofte haar Lief.

Doen hiel Floris zijn Hooft op/ ende werd zeer verblijd/ ende seyde:

Ik ben haar Broeder/ ende niet haar Lief; wy hebben eenen Vader ende eenen Moeder/ ende hy begonde in zijn Sale te verkeeren. Doen seide Daris/ Jonkheere behoudelijk uwer eeren/ segt de waarheid/ want gy segt ende wederzegt u woorden. Ende ik seg u in der waarheid/ zijt gy om haar uit gekomen/ so hebdy sottelijk gedaen/ want wistet den Admiraal/ hy soude u doen doden. Heer sprak Floris/ ik sal u de waarheid seggen: Ik ben des konings van Spangiens Soon/ ende hebbe lange Blanchefleur gesocht/ die my gestolen was/ ende sonder haer en mag ik niet leven. Aldus moet gy my raad geven/ dat ik se mag verkrygen/ ik sal u weder loonen met zo veel gelds als gy begeert/ want ik moetse binnen een maand hebben/ oft ik moet om harent wille sterven. Dat ik antwoorde. Jonk-heere dat ware schade dat gy u lijf verloort/ door de Minne van eener Vrouwe. Maar om haar te krijgen des weet ik geen raat/ want al waar de wereld versaamt/ so en soud men den Admiraal Blanchefleur niet nemen/ want hy is zoo machtig/ dat hy hondert ende vijftig Koningen onder zijn macht heeft/ ende de Stad van Babylonien is wijd ende breed twintig mijlen ende de meuren zijn dik ende hoog seventhien stellingen/ ende zijn van sulken stoffe gemaekt/ datter geen yzer op en mag winnen/ so dat ook die van binnen niemant en ontsien/ daar zijn ook kostelijk in de mueren gemaekt drie-en-dertig stale poorten/ ende daar zijn ook seven hondert de grootste Torens die opt mensch sag. Die Torens houden selven hondert Heeren van de meesten van Babylonien/ die de Stad ende de Vesten bewaren/ ende elk van de Baronnen ofte Heeren is so machtig/ dat hy eenen Konink niet wijken en soude/ dus dunkt my dattet groote sotheid is/ dat gy dit bestaan hebt. Ende ook in 't midden van deser Stad staet een kostelijk Slot/ daar op zijn vier woningen/ ende op de vierde woningen boven hooge woond Blanchefleur met zeven andere Jonk-vrouwen/ elk in een schoone kostelijke kamer/ waar van de deuren zijn van ebben hout/ gemaekt/ dat nimmermeer en verrot/ nog met vuyr en verbrand/ ende de vensteren zijn van wel-riekende Myrrenhout. Ende de deuren zijn met goude lazuer verciert/ ende wonderlijke dingen staan daar aan gemaakt/ ende om datter de Jonk-vrouwen in woonen/ soo is se geheeten der Jonk-vrouwen Toren. In 't midden van desen Toren staet een Pilaer van Christalle/ ende daer by springt een fonteyne tot ter hoogster vensteren/ ende dan daeltse weder door conduyten/ ende aen de eerste pylaar staat eenen graat daar de Jonk-vrouwen af gaen in des Admiraals kamer/ daar hem veerthien dagen lank alle morgen ende alle avond twee van de Jonk-vrouwen dienen als hy opstaat/ d' eene houd de dwale/ ende d' ander geeft hem water. De Toren-wagter is uyttermaten fel/ soo wie den Toren genaekte/ ende hem geen goede redenen seyde/ waerom hy daer quame/ hy soude hem dooden: daar zijn noch sestien mannen seer wreede/ die de wooningen van den Tooren bewaaren/ die nagt nog dag en slapen. Nog is daar een wonderlijk stuk dat waaragtig is/ dat sal ik u vertellen.

Den Admiraal is gewoonelijk alle jaar een Wijf te trouwen/ ende ten eynde van den Jare ontbied hy alle zijne Heeren

ren / Prince en Koningen van zijnen Rijke / ende als zy alle vergadert zijn / so dede hy de Vrouwe brengen voor hen allen / en doet haar het hooft af-slaan van eenen Ridder / om dat 'er niemandt anders by en soude slapen.

Dus moet zijn Vrouwe die eere bekopen met een seer groote rouwe en de doodt. Als dit geseyt is / so doet hy de Jonk-vrouwen beneden komen van den Toren in eenen Boomgaart / daer komen die Jonk-vrouwen alle bedrukt: Want niemandt en begeert d'eere om Koninginne te zijn / om de doodt diese verwachten na dat Jaar. Schoone muren zijn om dese boomgaart gemaakt van Goude en van Lasueren / en men vind geen vruchten soo goet / ofte men vint 'er beter alle het Jaar door in desen Boomgaart. Daer wast Gengber / Kaneel / Groffiers / Nagelen / Moscaten / Muscaten-bloemen ende het isser genoegelik van soeten reuke / gesangen en alle lieffelijke bloemen / dat een mensche hem dunkt te wesen in het Aerdsche Paradys. In 't midden van den Boomgaart staet een fonteyn / daer boven een boom altoos bloeyt daar de bloemen opstaan van velerley vruchten / ende alsoo geringe als de bloem valt / of daar afgeplukt wort / so geringe is 'er een weder aangewassen.

Dan gaat den Admiraal zitten met zijne Heeren neffens den Boom / ende dan moeten de Jonk-vrouwen daar passeeren / elk bysonder voorby de fonteynen / ende als zy daar passeeren die maagt zijn / so blijft dat Water van der Fonteynen schoon ende klaar / ende die mag met blydschappen keeren. Ende komt daar yemand voor-by / die geen maagt en is / soo werd het water van der Fonteynen dik ende onklaar / ende de vrouwe werd root als een bloet: ende dan doet den Admirael de Jonk-vrouwen weder komen / onder den boom die daar bebloeyet staat / en op wien dat die bloeme valt / die neemt hy voor alle ander dat jaar tot een wyve ende doetse met eeren kronen / maar ten eynde van den jare / doet hy se sterven.

Ende is 'er ook eenige van den Jonk-vrouwen die hy meest bemind / daar doet hy met Covertse der bloemen op vallen. Nu schone Jonk-heer ik en weet geene soo wijs / die hier toe raad geven soude / dat gy Blanchefleur moogt verkrijgen / want nog binnen een der maant zal den Admiraal sijne Heeren ontbieden om de feeste te houden van zijnder bruyloft / en dan sullen alle de Jonkvrouwen voor hem in de boomgaart komen / en so ik gehoort hebbe / so bemind hy Blanchefleur soo seer om haar schoonheyt dat hy se trouwen sal / en houdense sijn leven lang voor hem / ende den Admiraal dunkt den dag te lang. Och lieve Heer Weert seyde Floris geeft my raat wat ik best mag doen / of ik se openbaarlick wil eysschen / maar wat ik lyde voor haer en sal mijn niet pynen / soo verre als sy 't vernemen mag / want ik weet wel sy en sal dan kortelijk de dood bespeuren en volgen my na / ende dan sal haar ziel komen by de mijne bloemkens lesen in 't aardsche Paradijs en daar sullen wy dan blyven onse genuchte hanteeren. Doen seyde daar is / Jonk-heere ik sal u geven den besten raet / gy sult morgen vroeg opstaen / ende besien den Tooren / ende met uwe voeten meten.

Dan sal de Tooren-wachter u vragen met fellen worden / wat gy daar te doen hebt; dan antwoord hem soetelijk ende segt tot hem / dat gy geerne in u Land sulken Tooren soud doen maken. Ende als hy u hooren spreken sal van groote dingen / sal hy kennisse met u maken / ende sal u nooden te speelen het Schaak-spel / want hy dat geerne speeld / maer speld niet min dan om hondert Bysanten / ende wint gy / soo geeft hem zijn gelt weder en den uwen / soo lief als gy u selven hebt: ende komt des anderen daegs weder

C

der ende sette twee hondert bysanten ende ten derden dage vier hondert bysanten/ en gevet hem al weder wat gy van hem winnen zult/ ende u bygeset geld daar toe/ maar uwen Nap en set niet ten speele/ hy sal hem begeeren als hy hem ziet/ dat hy daar voor wel soude willen geven duysent mark Gouds/ maar gy sult hem die niet verkopen noch verspeelen/ maar bieden hem den Nap te schenken/ ende dat hy hem van u vrindschappe neemt/ ende dan sal hy hem selven peinsen hoe hy u dit geschenk sal mogen vergelden/ ende dan sal hy u ten lesten alle Trouwe en Manschap zweeren/ ende helpen u alsoo uyt uwen laste.

Hoe Floris het Schaakspel speelde met den Wachter/ ende hoe Floris den Wachter ontmoette/ ende trouwe dede zweeren om by Blanchefleur te komen.

Het sevende Capittel.

Dus is Floris na den Tooren gereden/ na den raad zyns Weerds/ dien hy seer nauwe bemerkte. Niet lange en hadde hy dien besien/ ofte hy wiert seer grammelijk van den Wachter toegesproken/ die hem vraagde wat hy daar soo na den Tooren te doen hadde/ ende of hy een bespieder waar: Maar Floris gaf hem soete antwoorde/ so dat de Wachter wel te vreden was/ ende vraagde hem 't of hy woude speelen met den Schaakspel om den tyd te korten dat Floris consenteerde. Doen vraagde de Wachter/ om hoe veel hy speelde wilde: Floris seide om hondert bysanten. Doen liet den Wachter halen een Yvoren Schaakspel. Ende sy begonsten de speelen seer subtylik/ maar Floris won 't spel/ des de Wachter toornig wiert in hem selven. Doen dogt Floris om 't gene dat hem zyn Weert geseid hadde en gaf hem zyn geld weder/ en syn selfs gelt daar toe/ des de Wachter seer blyde was/ ende bad hem dat hy des anderen daags weder komen soude/ 't welk hem Floris beloofde/ en so dede hy/ en sette hondert bysanten te speelen/ maar Floris won 't et en gaf hem weder/ als hy te voren gedaen hadde/ waer af de Wachter nog blyder was/ en seyde dat hy tot sijnen dienste bereid waert/ had hy sijnder van doen. Dit was Floris aengenaem om te hooren/ hopende dat hy door hem eenige troost soude verkrijgen van Blanchefleur. Des derden daags hebben zy weder gespeelt/ dat beloopende vier hondert goude bysanten/ maar den Wachter verloor 't weder/ waarom hy vergramt werdt om sijn groot verlies: Maar Floris die gaf hem doe weder sijn verlooren gelt/ en daer toe sijn eygen Geld. Waeromme den Wachter verblyd was/ en leyde hem te sijnder herbergen ten eten. En Floris hadde met hem gebracht sijnen kostelijken Kop die de Wachter seer nauwe besag/ ende vraegde hem of hy den Kop bysette wilde en speelen/ hy soudet tegen setten duysent Mark Gauds/ maer Floris en wilde dat niet doen/ ende seyde op conditien/ oft my geviele dat ik uwer van doen hadde/ ende gy my helpen mogt/ ende ik u den Kop gave soude my behulpig zijn. De Wachter horende de schoone presentatie van de kop/ werd bevangen met gierigheyd/ ende beloofde hem trouw/ waart in sijn macht. Doen schonk hem Floris blydelijk den schoonen kop/ des de Wachter verblyd was/ ende zwoere/ soo wat hy van hem begeerde/ hy soudet geerne volbrengen.

Doen vertelde hem Floris openlijk hoe dat hy sijn Vriendinne de Schoone Blanchefleur/ die daer boven in de Toren was verwerven moeste/ ofte de dood sterven. De Wachter die hoorende/ werd seer bedroefte van sijnder beloften/ ende seyde: O vriend! uwen Rijkdom heeft my verleyt/ want onser beyder leven sal haast (ducht ik) ge-eyndigt werden.

Maar

Maar niet te min om uwe begeerten te volbrengen / so sult gy keeren tot den derden dage in uwe Herberge / want dan is den eersten dag van Mey dan sal ik doen soeken de eerste bloemen die men vinden kan / ende sal die Blanchefleur uwer Amien seynden tot eender grootte / met eener korve / ende dat met sulke practijke / dat ik u daar nu metten korve der schoonder Blanchefleur senden sal op den Tooren / daar sy nu is. Als Floris dit nu van den Wachter hoorde / was hy verblyd / ende is tot zijnder Herbergen gegaan

Ende de Wachter dede soeken alle de bloemen die men vinden mochte om die den Jonkvrouwen te senden / ende de korve te vullen. Maar dede maken eenen korf seer properlijk dien hy Blanchefleur senden wilde met Floris / als hy beloofde hadde.

Hoe Floris met de Korve vol bloemen op den Toren gedragen was.

Het achtste Capittel.

ALs nu de Meydag gekomen was / daar Floris na verlangde / quam hy in roode Purperen gekleed / als hem de Wachter geheeten hadde / om dat hy de roode Roosen gelijcken soude / om dat den Jonkvrouwen hem min souden deeren. Ende doe nam de Wachter eenen korf binnen sijn kamer / daar dede hy Floris in sitten / en de Wachter stelde hem eenen Roosen hoet op sijn hooft / ende dekte hem met bloemen / daar hem niemand en sag ende riep daar twee sterke knapen / ende seyde: Neemt dese Roosen / en draagt se boven voor Blanchefleurs kamer ende segt: Dat ik haar dese sende / en komt terstont weder tot my.

Ende de knapen deden also / ende droegen de bloemen boven / des sy vloekten ende seyden / dat sy noyt swaarder bloemen droegen / maar sy misten de deur van Blanchefleur / ende brachtense voor Claris deure / ende seyden? Jonkvrouwe Blanchefleur / dit present heeft u den Torenwachter gesonden. Doe Claris hoorde Blanchefleur noemen / so en seyde sy de knapen niet / dat sy de kamer gemist hadden / maar sy loeg en dankte hen / ende ging aan den korf / ende nam een Roose die haar genoegde.

Doe meynde Floris dat 't Blanchefleur was / en spronk uyt / des de Jonkvrouwe seer verbaart was / ende riep / o wat komt hier uyt / soo dat alle de ander Jonk-vrouwen by haar quamen / ende vraagden ofte haar iet ontsquam. Als dit Floris hoorde viel hy neder / ende sy dekten hem met Roosen / ende het quam terstont in haren sin / hoe dat Blanchefleur haar plag te seggen van eenen Jonk-herre die sy minde / die uyt Spangien was / ende dat hy haar seer gelijk was: als sy hem doen sag / peynsde sy dat hy hier in present gesonden was / ende seyde tot den anderen Jonk-vrouwen al lachgende / dat een Horsel uyt de bloemen quame in haar aangesichte / soo dat sy verbaart wert / ende en konde haar niet onthouden sonder roepen / ende de Jonk-vrouwen zijn al weder in een kamer gegaan. O peynst wat angst dat Floris hadde / als dat dese Jonkvrouwe Claris wiste / die eender Hertogen Dochter van Almangien was / ende de schoone Blanchefleur en Claris waren groote gespillen / dat de een den anderen altoos hunnen noot klaagden / ende sy dienden ook te gader den Admiraal des morgens en des avonds de een bracht het water / d' ander de dwaale / ende haar Kameren stonden by malkanderen / een deure hadden zy onder haar tween. Doen gink Claris wech / ende sloot haar deure / op dat men de Jongelink niet en soude melden / ende quam

tot Blanchefleur / die daar sat en suchte om haar Lief met zwaare gedachten / en seyde: Blanchefleur gaat met my / ik sal u laten sien sulke bloemen / ik weet wel gy en saegt geen liever bloemen dan die 'er zyn. Doen seyde sy / lieve Claris ik heb in myn herte soo veel druks / dat ik na geen bloemen en vrage / om dat ik so verre van myn lief ben / ende myn Lief van my / want gy ook wel weet dat my groote droefheid nakende is. Den Admiraal meynt my nog in desen maand ten wyve te nemen / maar dat zweere ik hy en sal; Och Floris Lief dat ware groote overdaat / ende ik sal een oorsake soeken / dat hy my haast verslaan sal / mag ik hem anders niet ontgaan.

Ik heb liever myn lyf te verliesen / dan Floris minne af te gaan / ende seyde.

O Verdrietelyke tyd alle tyden de blank /
Alle u geklank) is droefheids sank:
Wanneer ik zyn troostelyk aanschyn blank /
Aldus derven moet /
Ik vinde my lacey verstant / verkrankt /
In 't lyden krank / sonder loon of dank /
Des dages hondert werven /
Ik verderve / als gebrooken scherven /
Want syn verlangen wilt my onterven /
In droefheden kerven /
Myn Lief eerbaar /
Elk ure dunkt my wel seven jaar.

Al sie ik al de sandanieren /
Van allen Princen / steeken / tronieren /
Die ontloken Standaerden en vanieren /
Ter banen brengen /
Al zie ik solaas ende vreugd-hanteren /
Daar de bloosende wangskens soet als Rosieren /
Met lachgende oogen de goedertieren /
Danssen ende springen /
Al hoor ik harpen ofte fleupten klingen /
't Is al niet daar 't herte moet verlingen /
Door Venus gehingen /
Al uytgesloten voor alle dingen
Noyt pyne soo zwaar:
Elk ure dunkt my wel seven jaar.

Doen sprak Claris / laat staan u klagen dit ik u / ende door Floris minne dat gy met my gaat / ende siet hoe schoon die bloemen zyn. Doe stont Blanchefleur op ende gink de bloemen besien ende Floris hoorde wel der twee-spraken / en wiste doe wel dat Blanchefleur daer was.

Doe rechtede hy hem op / ende spronk uyt de korve metten Roosen-hoed op het hooft ende Blanchefleur wert hem kennende / ende hy haar ook / en bleven beide stom staan van liefde dat sy een woord niet spreken en konden / ende liepen al zwygende malkanderen omhelsende / ende kussende wel een ure lank / ten lesten werden sy sprekende / ende Blanchefleur seyde: O Claris / dit is myn Lief / myn der zielen kracht myn troost myn toeverlaat. Doen baden sy Claris alle beyden / dat zy de minne niet en wilde scheyden / nog uitbrengen / want dan souden wy moeten sterven. Claris antwoorde / en heb geen sorge van my / want ik sal helpen al daar ik kan. Van onser beyden eten en wyn / daer sullen wy onder ons drien afleven / ende altoos sulde my getrouwe vinden. Doen scheiden sy van Claris en gingen t' samen in Blanchefleurs kamer sitten op haar beddeken / bedekt met een kostelyk kleet gewrogt met Goude / daar zy malkander spraken van vele avonturen die hen geschiet waren sint dat sy malkanderen verlooren hadden. En Floris seyde: O Lief / wat heb ik voor u geleden / ik heb by na dood geweest.

Doen seyde Blanchefleur: sint dat gy tot Montorsen voert / en hebbe ik noyt blyde geweest / maer altoos in druk en ellende. Doen kusten zy malkanderen van blydschap.

Ende Floris toonde haer den Rink met den Steen / die hem zyn Moeder hadde ge-

ge-

geven. Ende seyde haar van wat groter kragt dat hy was.

De Jonkvrouwe Claris had groote sorge dat haare minne soude openbaer werden / ende hadde hun gaarne geholpen gelijk oft haar selfs hadde geweest / sy aten en dronken t' samen datter d' andere Jonkvrouwen niet af en wisten. Dese twee gelieven hadden soo groote vreugde dat zy ter wereltniet anders en begeerden dan by malkanderen te zijn / had het hen mogen gebeuren.

Maar laey neen 't: want de aventure verkeerde kortelinge hun blijdschap in groote druk: want het geviel eens op eene morgenstond / dat Claris sag dat het schoon dag was / ende wierd verbaert en liep tot Blanchefleur ende ontwektense ende seide haar dattet laat was / en Blanchefleur seide: ik kome / ende met dien viel zy weder in slap / ende Claris liep terstond ter fouteinen / en nam water in haar bekken / en gink af verbaart voor haaren Heere den Admiraal Blanchehaar te vinden met de dwalen bereid.

Ende als den Admiraal Blanchefleur niet en sag verwonderde hy hem. Ende vraegde Claris waar sy was.

Doen antwoorde Claris Heere sy heeft al den nagt heer boeken gelesen / ende heeft voor u gebeden / dat u de Goden lange willen laten leven met eeren / (ende soo bleef zy nog slapen) daar de Admiraal wel in te vreden was / ende seide; dat is wel een goed werk / met regt soo mag zy wel mijn wijf zijn.

Maar des anderen daags ontspronk Claris / ende het was weder hoog op den dage. Ende zy riep Blanchefleur ende hietse op staan en zy soude om water gaen ende Blanchefleur seyde ja; maar met dien dwank Floris haar tot hem waart sijn Lief / ende hy omhelsdense so lange datse weder in slape viel. Ende Claris had water gehaelt in een goude bekken / en sy gink voorby Blanchefleurs kamer / ende riep haar nog eens / maar sy sliep so vast dat zy 't niet en hoorde / dus meende Claris dat zy voorgegaan was / ende Claris meynde selve lange te roepen / ende zy liep haestelijken tot haren Heeren den Admiraal / en Blanchefleur en was daer niet. Dies den Ammiraal vraegde waar Blanchefleur bleef? Claris antwoorde hem / Genade ik ging voorby haar kamer en riepe / ende zy zeyde zy soude voor my daer zijn. Als den Ammiraal dit hoorde verwonderde hy hem ende riep sijnen Kamerling / ende seyde: Gaet en besiet waer Blanchefleur blijft / ende laat se tot my komen / ende de Kamerlink wiste niet dat Claris beneden was. Soo liep den Kamerlink opwaert / ende quam in haren kamer / die seer klaer was van den dierbaren steenen / ende zag een rykelijk bedde / ende van daer Blanchefleur by Floris leggen / ende meynde dat het Claris geweest was / want Floris hadde rimpel nog baert in zijn aangesicht / ende daer en was geen so schoon Jonkvrouwe van aansichte inne sonder Blanchefleur / als Floris was. Als de Kamerlink de twee dus minnelijk sag liggen slapen / jammerde hem dat hyze soude wekken / ende keerde wederom tot sijnen Heere / en seyde dat Blanchefleur en Claris lagen en slepen / soo minnelijk in malkanders armen / dat hem deerde dat hyze wekken soude.

Dit hoorde Claris beneden / ende de Ammirael ontstak seer vreeslijk in sijn aensicht van grooten toorn / sorgende dat daer yemant met Blanchefleur verhoolen minne pleegde.

Hoe den Admirael Floris ende Blanchefleur wilde doen dooden / en hoe sy gratie verkregen.

Het negende Capittel.

Doen

DOen seyde de Admiraal / langet met mijn Sweert / ik sal gaan besien dese Jonk-vrouwe / want gy hebt gelogen / Claris staat hier. Ende hy ende de Kamerling gingen boven in Blanchefleurs kamer / ende daer dede den Admiraal de vensteren op doen / soo dat de lichten dag daar inscheen / ende gink tot het bedde met het zwaart in de hant / daar hy-sy beyde slapende vant / en den Admiraal stont doen in grooter sorgen / want hem twijffelde of het een Jongelink oft Jonkvrouwe was / want Floris so schoon van aansicht was. Doen riep hy zijne Kamerling / ende dede hun borsten ontdekken / doen sag hy dattet een Man was / dies hy soo toornig was dat hy niet spreken en konde. Doe verhief hy sijn zweert en wildense verslaan / des sy uyt haaren slaap ontsprongen / ende sagen voor hun staan de vreesselijke Heer met een bloten zweerde / doen en twijffelde hun niet sy en moesten beyde sterven.

Ende sagen op malkanderen bitterlijk weenende. Doen sprak den Admiraal / wie zy dy ellendig kaytijf / ende hoe waardy so koen mijn dusdanigen leet te doen en by mijn Liefste slapen? Nu zuldy hier u leven laten. Floris sprak tot den Admiraal: seer weenende. Genade Heer / dese is die my mint boven alle die nu levende zijn / ende ik haar weder: noit en was so gestadige minne als wy hebben. Ende Floris badde Admiraal dat hy hun beyde wilde laten leven / ende dat sy mochten komen voor zijn Heeren ende Mannen / ende dat mense met vonnisse ombracht.

Doen gaf den Admiraal respijt / ende lietse brengen in sijn Sale daar men soude gaan dingen om haar beyder lijf.

Doen quam de feeste / die elk Jaar plag te zijn / dat den Admiraal een Wijf nemen soude. So waren daar vergadert de meeste van sijn Rijke / Koningen / Hertogen / Graven / Baronnen ende andere groote Heeren in groote menigte.

Priam van Troyen en hadden dier geen gelijke / sy was lank ende breet een mijle / alle de Pylaaren waren van kristalle: Ende daar quam den Admiraal sitten in 't hoogste / en gebood dat elk soude zwijgen. Ende seyde: Gy Heeren hoort na my ende geeft vonnisse / op dat gy daar of geen schande en verkrijgt.

Doen sprak den Admiraal / mijn Heeren / hier is Blanchefleur / die boven vier Maanden hier niet geweest en is / ende die ik kochte met groote schat / en woegse op tienfont zwaarder met goude als zy was van Lichame / ende hadde gedacht om haar schoonheid haer te nemen tot een Wyve / ende te behouden mijn leven lank.

Ik deder my af dienen / op dat ik se alle dagen soude zien. Ende nu heb ikse bevonde met eene anderen / ende soudese verslagen hebben / maar sy ontsprongen uyt haren slaap / ende hebben grootelijks tegen my misdaan in mijn eigen Palleis.

Nu mijn Heeren / geeft hier af vonnisse dattet eere zy. Dus alle die daar waren verwesense ter dood / ende seyden: Heer Admiraal / wreekt uwen laster die u gedaan is.

Sommige seyden / dat mense soude hangen / andere dat mense souden radbraken / andere dat mense met Paarden van een soude trekken / andere dat mense verbranden soude / andere dat mense in 't water met groote steenen soude verdrinken.

Dus oordeelden zy al t' samen dat mense deerlijk martelen soude.

Daen kont daar op een Konink Alphas geheeten / ende selde:

't Is groote schanden dat hier dusdanigen geroep is in het Hof voor mijn Heere ende elk heeft hier sijn vonnisse bysonder. Doet wel, ende laet een voor al dat vonnisse spreken / want wy hebben alle gehoort het aanleggen van onsen Heere! wy zijn

zijn ook schuldig te hooren de antwoorden van dese kinderen.

Daar stont op de Konink van Arabien Walsier, die seyde: Heere dat en prijse ik niet / want hebben zy onsen Heere laster gedaan / soo is wel recht dat men se doode / sonder wederleggen / want die eenen Dief met een diefte vinge / hy en soude met recht niet ten gedinge komen. Doen dede se den Admirael haelen / met twee Sergianten diese bragten / seer bedroefde ende sagen deerlijck op malkanderen. Doen sprak Floris: Heer Admirael / ik weet wel dat ik sterven moet / laet doch Blanchefleur leven: want de schulden sijn mijn dus laat my ongelden / Heere seyde Blanchefleur de schulden sijn mijn/ want hadde ik in desen Tooren niet geweest / mijn Lief en waar niet gekomen/ en het waere schande dat een Konings Sone om my soude sterven. Doen seyde Floris neen Heere wilt my verslaen en laet mijn Lief gaen. Sonder twijffel gy sult beyde sterven / sprak den Admiraal / en ik sal u zelf verslaen / en hy nam een bloot zweert in sijn handen. Doch quam Blanchefleur noch geloopen ende bood haren hals / als Floris dat sag / weende hy en quam geloopen / ende wolse agterwaert ende seyde: Sy souden in my alle schande spreken die 't sien / want ik een Man ben / daerom en sulde voor my niet sterven / ende Floris reikte sijnen hals / hy waer gereet. Doe trok hem Blanchefleur aen sijn kleed ende trok hem agter / ende liep voor hem ende reikte den hals / dat geduurde lange tijd / en elk wilde voor sterven. Als dit alle de Heeren sagen / wordein zy weenende ende kregen compassie / soo seer dat den Admiraal selve compassie had / en weenende ende liet het zweert upt 'er hand vallen. Doen quam daer een Hertog die hun leven seer begeerde / ende seyde in 't gemeen: my dunkt dat het best waer/ ende mijns Heeren eer / dat hy hun beyden haer lijf gave / wat sal onsen Heeren helpen / als hyse gedoodt heeft / hen leven dunkt my best ende dat Floris segge / hoe hy op soo vasten Toren mochte komen / en by sijnen Amepen / op dat hy hem op een ander tijt mag wagten.

Als de Admiraal hoorde dat zijn Heere baden / werd hy selve verblijd en seyde dat hy 't doen soude / indien dat Floris seggen wilde hoe hy daer toe gekomen was ende niemand is gewaer geworden.

Heere seide Floris dat en sal ik niet seggen wat ik daarom [illegible] / ten zy dat gy het hem vergeeft die 't er my toe hielp.

Doe werd den Admiraal noch grammer en zwoer dat hy 't niet doen en soude om niemands wil / zy en souden daerom sterven. Doen viel den Bisschop den Admirael te te voete en bad: Heere vergevet hun allen die Floris behulpig hebben geweest: u heeren begeeren dat ook / want u mag luttel haar dood baten / ende laat Floris seggen sijne avonture; Want uwe heeren sal beter bekomen 't aanhooren der geschiedenisse van Floris dan hem te sien sterven / want sy beyde soo schoon zijn van alle leden als men ergens in 't Lant twee kinden soude mogen: Doen riepen de heeren al te samen / Heere vergevet hen de misdaat / ende verhoort dog uwe heeren bede.

Doen liet hem den Admiraal geraden ende wilden niet tegen hen lieden zijn / ende vergaf Floris en Blanchefleur al haar misdaden ende schuld / en alle den genen die hem behulpelijk hadden geweest / des die veel geliefden seer verblijd waren. En Floris vertelde in de tegenwoordigheyt van alle die heeren de geschiedenissen die hun beyde geschied was / van die tyd dat sy geboren waren / tot die tijd dat sy gevonden waren van den Admiraal in den Tooren dies zy hen alle verwonderde.

Na dat Floris zijn sprake volepnt hadde / gink hy tot den Admiraal en viel hem te voete / ende bad hem dat hy hem

dan

dan Blanchefleur weder gebs wilde / daer hy soo veel om geleden en gedaen hadde / want hy seyde: Ik en soude sonder haer niet leven konnen / ende waer liever doot dan sonder haer te sijn. Doen nam den Admirael (om zijn Edelheid te betoonen) Floris by der hand / ende dede hem sitten neffens zijn zijde / ende hy kuste hem ende namze ook by der hand / ende seyde Vrient hier geve ik u de Jonk-vrouwe ende beveelse u voort / ende gebe u beyde u leven.

Doen vielen sy beyde te voete / ende de Admirael namse minnelijk op ende kustense / ende hy sloeg Floris Ridder naer de maniere des Lands.

Hoe den Admirael Claris (een Dochter van Almangien) ende Floris en Blanchefleur trouwde.

Het leste Capittel.

ALs nu alle dingen ten beste gekomen waren / soo wert daar groote Pompeuse feeste bereid / Want den Admiraal dede Claris met groote triumphe leyden ten Monster / daar hyze trouwde met grooter eeren / ende dese Koninginne kroonen voor alle de Heeren ende genooten / ende wildese behouden al sijn leven lank. En Blanchefleur wert ook ter selver kerken gebracht / daerse Floris troude met grooter blydschappen / ende daar wert groote bruyloft gehouden / ende de Admirael sat in de hoogste stede / ende by hem zijn Koninginne Claris; ende daer na dede hy by hem sitten Floris ende Blanchefleur / ende daar na die andere Heeren / elk na zijn staet. Daer hielt men groote lof en blijdschap / van Cornopen / steken / slagen / springen ende menigerley musijken-spel / ende de feeste duurde menigen dag.

Binnen deser feeste zijn daer gekomen Ambassaten uyt Spangien / ende seyden daer openbaerlijk voor alle Heeren / hoe Floris Vader ende Moeder gestorve waren / ende hoe dat alle dat Land in tribulatie was / om zijnder doolinge wille. Als Floris dese zaken verstaen had so was hy seer bedroeft / en versogt de Admirael om zijnen verlof / 't welk den Admirael niet geerne en dede / hem beloovende grooter Heer te maken dan hy t' huys zijn zou / waer af hem Floris bedankte. Als den Admirael sag dat hy begeerde te vertrekken / soo heeft hy hem seer rijkelijk beschonken met vele kostelijke giften / ende soo veel Gouds en Silver als hy begeerde / ende soo heeft hy hem den Goden bevolen. Ende so zijn Floris ende Blanchefleur na Spangien gereyst ende hunne staet / daer sy kortelinge quamen met goede spoed / daer zy seer blydelijk met grooter triumphe ontfangen werden van al het volk. Ende Floris wert Konink gekroont in zijn Vaders stede / ende Blanchefleur Koninginne. Dese twee leefden langen tijd in grooter liefden / peyse ende geneugten. Ende Floris door de begeerte van Blanchefleur maekte alle het volk in sijnen Lande Christenen. Ende korts daar na verstirf hem 't Land van Hongarien van sijnen Oom / die zonder Oir stierf. Ende sy gewonnen t' samen een Dochter / die Berthe hiet / ende was namaels een Huysvrouwe van Pepijn / die aen haar wandeden grooten Koning Karel / soo sommige Historien seggen / die een deugdelijk Prince was.

E Y N D E.

